

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ

МАТЕРІАЛИ

ХІV МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

У СУЧАСНИХ
СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТА
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ
КОНТЕКСТАХ

2024

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. «СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЗА УМОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»	8
Didyk O. Social Inclusiveness and Exclusiveness in Welfare Systems in Scandinavia and Kuwait.....	8
Kovalenko O. Chinese Students as an Object of Socialisation in Ukrainian Higher Education Institutions in the Context of Online Learning	10
Вакуленко А.Є. Інформаційне суспільство як новий контекст соціалізації особистості: український дискурс.....	14
Василюк Т.Г. Соціалізація студентів в умовах євроінтеграції освіти	16
Герасименко Ю.Ю. Stream-освіта для дошкільнят: ключові принципи соціалізації та розвитку.....	19
Демченко В.М., Коровко О.В. Сучасне студентство на ринку праці: український контекст	22
Денисенко І.Д., Zavorodko L. Проблемне поле соціалізації особистості у контексті розвитку сучасної конспірології.....	25
Дібікова Ю.С. Медіаосвіта як інструмент протидії інформаційним загрозам гібридної війни.....	27
Доброносова Ю.Д. Філософсько-антропологічні перспективи пізнання медіасоціалізації.....	29
Ель Сафі Баян М.С. Культурний чинник в політичних процесах на Близькому Сході.....	31
Іонова О.М. Особливості соціалізації особистості у вальдорфській школі	33
Пшеничний С.О. Сучасний тероризм: концептуалізація поняття у вітчизняних дослідницьких практиках	36
Смірнов С.М. Приватні військові компанії та їх роль у гібридних війнах ХХІ століття	38
Сокол М.С. Реалізація теорії єдиного поля П'єра Бурдьє на прикладі інтеграції України до Європейського союзу	40

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ У ВАЛЬДОРФСЬКІЙ ШКОЛІ

Вальдорфська школа за більш ніж сто років свого існування перетворилася на широкий міжнародний культурно-освітній рух, що охоплює понад 80 країн світу на всіх заселених континентах. Це зумовлено тим, що вона на практиці вирішує широкий спектр актуальних проблем (цілісний здоровий розвиток особистості, формування соціальної активності й мобільності, виховання дітей з особливими освітніми потребами, запобігання асоціальних явищ тощо) і тим самим ефективно здійснює соціалізацію зростаючого покоління.

Заснування у 1919 р. першої вальдорфської школи – це один із найважливіших імпульсів антропософії в соціальній сфері – соціального вчення Рудольфа Штайнера [2].

У педагогічному контексті найважливішими положеннями вчення є такі: без вирішення питань виховання й навчання неможливо розв'язати жодне соціальне питання; мистецтво виховання покликано культивувати й розвивати в дітях соціальні здібності, а саме: «свободи» (усвідомлення свободи й недоторканості особистості); «рівності» (почуття впевненості в житті й завдяки цьому – здатність до спільної демократичної роботи з іншими людьми); «братерство» (поглиблений інтерес до світу, оточуючих людей та умов їхнього життя).

Розвиток означених соціальних здібностей можливий у разі, якщо в нерозривній єдності вирішуються два основних завдання школи: забезпечення в освітньому процесі нормального ходу розвитку дітей (тобто згідно з їхніми віковими й індивідуальними особливостями); урахування соціально-культурних умов, у яких зростає дитина.

На вирішення цих завдань і спрямовується кожний елемент освітнього процесу вальдорфської школи, насамперед:

– зміст освіти, зокрема, через підвищення ролі дисциплін художньо-естетичного (малювання, живопис, евритмія, музика, ліплення, участь у хорах, оркестрах, драматичних постановках тощо) та ремісничо-практичного (рукоділья, виготовлення іграшок і предметів побуту, садівництво, будівництво, гончарство, сільськогосподарські роботи, обробка дерева й металу тощо) циклів до рівня загальноосвітніх дисциплін.

Щільне місце посідають також різноманітні практики, особливо на старшому ступені навчання: індустріальні, сільськогосподарські, соціальні (робота в лікарнях, будинках інвалідів і для людей похилого віку, лікувально-педагогічних закладах тощо);

– форми й методи (гігієнічно-раціональна організація освітнього процесу, художньо-образне та феноменологічне викладання, активно-практичне проектування, диференційований підхід до темпераментів учнів тощо) засвоєння школярами змісту освіти, що забезпечують індивідуально-соціальний розвиток особистості, сприяють співвіднесенню власної діяльності з діяльністю оточення.

Особливо слід наголосити на значущості авторитету вальдорфського педагога, насамперед, класного вчителя (супроводжує школярів і викладає всі основні предмети впродовж перших 6-8 років), професійна діяльність якого спрямована на формування соціальної спільноти й духовної згуртованості класу, створення атмосфери індивідуальної й колективної творчості, виховання в дітях турботливого й поважного ставлення один до одного.

Суттєву роль відіграє соціальний організм школи – організація внутрішньо-шкільного управління, де керівна роль належить не директору, а двом основним формам самоврядування: педагогічній колегії задіяних у школі вчителів (щотижневим учительським конференціям) і батьківсько-вчительському правлінню, яке представляє правові інтереси школи, визначаючи й регулюючи її економічно-правовий баланс.

Характерною ознакою вальдорфської школи є також тісна взаємодія педагогів із батьками, що виражає спільне розуміння освітніх завдань і спільну

відповідальність за розвиток дитини. Активна участь батьків у шкільному житті (календарні свята, концерти, спектаклі, виставки, ярмарки тощо) дозволяє учням пережити сильні відчуття спільності з людьми, які їх оточують, сприяє налагодженню комунікацій між дорослими і дітьми, створенню сприятливого психологічного клімату в сім'ї та школі. Завдяки цьому кожна вальдорфська школа для регіону, де вона розташована, є своєрідним культурно-освітнім центром, діяльність якого підготовлює підґрунтя для гармонійного входження дитини в суспільне життя.

Успішність соціалізації вальдорфських школярів підтверджуються міжнародними незалежними порівняльними педагогічними дослідженнями (зокрема TIMSS, PISA), результатами експертиз фахівців різних країн [1].

Так, переважна більшість випускників вальдорфських шкіл мають високу конкурентоспроможність на ринку праці, вдало роблять фаховий вибір, тому недивно, що, за даними ЮНЕСКО, серед них майже немає безробітних (і це спостерігається у країнах, де змінювання структури зайнятості населення й пов'язане з ним зростання кількості «непотрібних» людей відбувається в наростаючому темпі), як немає людей з асоціальною поведінкою (злочинців, наркоманів, алкоголіків).

За статистичними даними, колишні учні вальдорфських шкіл найчастіше обирають соціальні професії (освіта, медицина, соціальна психологія й терапія тощо). Хоча це лише статистика. Насправді, вальдорфські випускники ініціативно й відповідально працюють у самих різних сферах суспільного життя. Серед них багато державних діячів, політиків, фінансистів, військових, літераторів, митців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ionova Olena. The formation of person's health: experience of Waldorf school. *Pedagogics Psychology Medical-Biological Problems of Physical Training and Sports*. 2013. Vol.10. P. 35-40.
2. Steiner Rudolf. Die Kernpunkte der Sozialen Frage in den Lebensnotwendigkeiten der Gegenwart und Zukunft (GA 23). Dornach/Schweiz: Rudolf Steiner Verlag, 1979. 165 S.